

ВЫНІКОВАЕ АБАГУЛЬНЕННЕ

Працуем з паняццямі

1. Размяркуйце прапанаваныя гістарычныя факты па графах табліцы. Растлумачце свой выбар.

Мануфактурная вытворчасць, рэвалюцыя, хрысціянізацыя беларускіх зямель, прамысловы пераварот, «збіранне зямель рускіх», выданне «Псалтыры» Францыскам Скарынам, Англійская рэвалюцыя, славянізацыя балтаў, Грунвальдская бітва, Крэўская унія, урбанізацыя, феадальная раздробленасць, адкрыццё Амерыкі, паншчына, неалітычная рэвалюцыя, узяцце туркамі Канстанцінопаля, барацьба магнацкіх групавак, самаізаляцыя Японіі і Кітая, утварэнне Рэчы Паспалітай, Трыццацігадовая вайна, узнікненне пісьмовасці.

Гістарычная падзея	Гістарычная з'ява	Гістарычны працэс

Дапоўніце табліцу прыкладамі гістарычных фактаў з гісторыі Беларусі ад найстаражытнейшых часоў да канца XVIII ст.

Чытаем і пераўтвараем розныя віды тэкстаў

2. Выкарыстоўваючы стужкі часу, змешчаныя ў пачатку кожнага раздзела, інфармацыю, якая ўтрымліваецца ў параграфі, выканайце наступныя заданні.

А. Назавіце асноўныя тэндэнцыі сацыяльнага, палітычнага, эканамічнага, духоўнага развіцця Беларусі ва ўказаныя перыяды. Даныя запішыце ў табліцу.

Перыяд	Асноўныя тэндэнцыі
Ад найстаражытнейшых часоў да V ст. н. э.	
V–XIII стст.	
XIV–XV стст.	
XVI–XVIII стст.	

Б. Ахарактарызуйце асноўныя змены ў адной са сфер жыцця грамадства — эканамічнай, палітычнай, сацыяльнай, духоўнай, што адбываліся на тэрыторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст.

Аналізуем, тлумачым, разважаем

3. Азнаёмцеся з пералікам гарадоў: *Навагрудак, Гродна, Нясвіж, Полацк, Крэва, Мінск, Тураў, Брэст, Ліда, Заслаўе, Слуцк*. Уключыце ў яго ваш населены пункт (раённы цэнтр), калі гісторыя яго ўзнікнення і развіцця адносіцца да IX–XVIII стст.

Вызначце, якую ролю адыгрывалі гэтыя гарады ў палітычным, сацыяльна-эканамічным і культурным развіцці беларускіх зямель у эпоху Сярэднявечча і ранняга Новага часу, выканаўшы прапанаваныя заданні.

А. Вызначце першапачатковую назву кожнага горада і растлумачце версію паходжання тапоніма.

Б. Апішыце падзеі, у сувязі з якімі гэтыя гарады ўпамінаюцца ў ачытнай гісторыі ў эпоху Сярэднявечча і ранняга Новага часу.

В. Як сёння ў гісторыка-культурнай прасторы дадзеных гарадоў (назвы вуліц, помнікі, музеі, фестывалі і інш.) знаходзяць адлюстраванне апісаных вамі падзеі?

4. Назавіце 10 найбольш значных, на ваш погляд, падзей з жыцця Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст. Абгрунтуйце свой выбар. Параўнайце свае вынікі з вынікамі аднакласнікаў.

Параўноўваем

5. Беларусь знаходзіцца на мяжы заходняй і ўсходняй цывілізацый. Які ўплыў аказвалі гэтыя цывілізацыі на тэрыторыю Беларусі ў вывучаныя ў 10-м класе гістарычныя перыяды?

Сістэматызуем веды

6. Запоўніце табліцу «Дасягненні культуры Беларусі X–XVIII стст.». Якія культурныя дасягненні, на ваш погляд, не ўвайшлі ў прадстаўлены пералік? Дапоўніце табліцу, растлумачце свой выбар.

X — першая палова XIII ст.	Другая палова XIII — першая палова XVI ст.	Другая палова XVI — першая палова XVIII ст.	Другая палова XVIII ст.

«Малая падарожная кніжыца» Францыска Скарыны, выраб крыжа на заказ Ефрасінні Полацкай, стварэнне Эдукацыйнай камісіі, «Песня пра зубра» Міколы Гусойскага, Тураўскае евангелле, будаўніцтва Сафійскага сабора ў Полацку, «Словы» Кірыла Тураўскага, будаўніцтва Лідскага замка, узвядзенне царквы Раства Багародзіцы ў в. Мураванка, адкрыццё Віленскай езуіцкай акадэміі, выданне «Катэхізіса» Сымонам Будным, будаўніцтва палацавага комплекса Сапегаў у Ружанах, «Вялікае мастацтва артылерыі» Казіміра Семяновіча, «Раство Багародзіцы» Пятра Яўсеевіча.

7. Паразважайце над наступнымі праблемнымі пытаннямі і заданнямі.

А. Як вы разумееце выраз «ведаць гісторыю»? Ці дастаткова для гэтага ўмець пералічваць вялікую колькасць дат, паняццяў і імёнаў, апісваць гістарычныя падзеі?

Б. Вылучыце крытэрыі, на падставе якіх можна зрабіць вывад аб тым, што чалавек ведае гісторыю.

В. У чым розніца паміж гісторыкам і чалавекам, які ведае історыю?

Г. Чаму сучаснаму чалавеку важна ведаць айчынную і сусветную гісторыю?

Д. Напішыце эсэ на тэму «Нам ёсць чым ганарыцца, нам ёсць што берагчы» ў прымяненні да вывучанага перыяду гісторыі.